

R

REVEIL-SERIE

ZALIG DOOR HET GELOOF

DR. H.F. KOHLBRÜGGE

No. 524

MEI 2016

DR. H.F. KOHLBRÜGGE

Hermann Friedrich Kohlbrügge werd in Amsterdam geboren op 15 augustus 1803. Al vroeg had hij de begeerte om predikant te worden, maar van studie kon voorlopig niets komen, omdat hij moest meewerken in de zeepziederij van zijn vader Hermann Gerhard Kohlbrügge. Zij behoorden tot de Hersteld Evangelisch Lutherse Gemeente. Later doorliep hij vlot de Latijnse School en het Atheneum te Amsterdam, waarna hij aan de Universiteit aldaar theologie ging studeren en oosterse talen. In 1826 werd hij proponent en hulpprediker van de Hersteld Evangelisch Lutherse Gemeente in Amsterdam. De rechtzinnige meerderheid van de gemeente stemde hartelijk met zijn prediking in, maar de notabelen niet. Het leidde tot een conflict, waarna hij in 1827 werd afgezet.

Kort daarop vertrok Kohlbrügge naar Utrecht waar hij zijn theologische studie voortzette. Hij promoveerde in 1829 met lof tot doctor in de theologie, met een dissertatie over Psalm 45. In datzelfde jaar trouwde hij met Catharina Louisa Engelbert. Daardoor kwam hij nu in financieel gunstiger omstandigheden te verkeren. Hij bracht

zijn tijd door met schriftonderzoek en met de bestudering van de geschriften van Luther, Calvijn en Olevianus. Zonder Luther te verloochenen kwam hij tot het inzicht van de juistheid van de gereformeerde leer. Zo groeide hij naar de overtuiging lid te willen worden van de Nederlandse Hervormde Kerk. Maar door zijn afzetting in de Hersteld Evangelisch Lutherse Gemeente weigerde het kerkbestuur hem als lidmaat toe te laten. Dit alles had zijn weerslag op zijn gezondheid, nog verergerd door het verlies van zijn vrouw in 1833. Op medisch advies maakte hij een Rijnreis. Hij kwam toen o.a. in Elberfeld, waar hij een opgewekt geestelijk leven aantrof en met open armen werd ontvangen. Maar ook daar werd hij niet tot het kerkelijke examen toegelaten. Hij hertrouwde in 1834 te Utrecht met Urselina Philipina, baronesse van Verschuer. Daar leefde hij als ambteloos burger. Op zondagen verklaarde hij de Schrift voor een kring die samenkwam in zijn huis. Ook publiceerde hij veel. Een beroep naar een afgescheiden gemeente wilde hij niet in overweging nemen, omdat hij de Afscheiding van 1834 scherp veroordeelde.

Teleurgesteld en in zijn gezondheid geknakt vertrok hij naar Duitsland, waar hij na enig omzwerven weer terecht kwam in Elberfeld. Uiteindelijk is hij daar in 1848 predikant geworden bij de Niederländisch-Reformierte Gemeinde.

De laatste levensjaren waren moeilijk, mede door het sterven van familieleden en vrienden. Na het overlijden van zijn vrouw in 1866 ging zijn gezondheidstoestand achteruit en verouderde hij sterk. Op 5 maart 1875 ontsliep Hermann Friedrich Kohlbrügge in Elberfeld.

Bron: Biografisch Lexicon voor de geschiedenis van het Nederlandse Protestantisme, deel 2, pg. 284-288, Kampen 1983).

De preek die u hierbij wordt aangeboden is herschreven in de taal en stijl van het tegenwoordige Nederlands.

Kohlbrügge heeft deze preek gehouden op 26 juni en 3 juli 1859 in de Niederländisch-reformierte Gemeinde te Elberfeld.

Bronnen: Schriftverklaringen over verschillende teksten, in de vorm van een 14-daags blaadje, Utrecht, later Middelburg, 1886-1906, nr. 468-471.

Amsterdamsch Zondagsblad Tot getuigenis der
Waarheid, onder redactie van H.A.J. Lütge en
A.J. Eijkman, 1895, nr. 32-34.

ZALIG DOOR HET GELOOF, MAAR DE WERKEN DAN?

door

DR. H.F. KOHLBRÜGGE

“Want uit genade zijt gij zalig geworden door het geloof; en dat niet uit u, het is Gods gave; niet uit de werken, opdat niemand roeme. Want wij zijn Zijn maaksel, geschapen in Christus Jezus tot goede werken, welke God voorbereid heeft, opdat wij daarin zouden wandelen.”

Efeze 2:8-10

De natuurlijke mens met heel de aanleg en al de vermogens van zijn ziel, en met heel zijn verstand begrijpt niets van de dingen van de Heilige Geest; zij zijn hem een dwaasheid. De geestelijke mens onderscheidt wel alle dingen met een geestelijk oordeel, maar hijzelf wordt van niemand onderscheiden, 1 Korinthe 2:14-15. Want evenmin als iemand weet waar de wind vandaan komt en waar hij heengaat, zomin weet ook iemand van waar

de geestelijke mens komt en waar hij heengaat, of de oorzaak en het doel van zijn bestaan. Toch heeft deze geestelijke mens voortdurend behoefte aan de tucht van het Woord. Hij heeft voortdurend behoefte aan de verlichting door de Heilige Geest. Waarvoor heeft hij de verlichting van de Heilige Geest nodig? Om al zijn eigen wijsheid en kracht blijvend te verloochenen! Hij heeft voortdurend behoefte aan de verlichting door de Heilige Geest om afstand te doen van zijn kunnen, moeten en willen. Hij heeft voortdurend de tucht van de Geest nodig om te blijven bedenken dat hij, hoewel hij een geestelijke mens geworden is, met zijn wil en wijsheid tot niets in staat is! Ja, die wil en wijsheid zijn juist zijn grootste vijanden! Sinds de duivel ons heeft wijsgemaakt: ‘U zult als God wezen, kennende het goed en het kwaad’, meent de mens dat hij nu weet wat goed en kwaad is. Sinds de duivel de mens onder de slavernij van zijn wil gebracht heeft, meent de mens dat hij juist nu iets moet en iets wil. Dat is de theologie van de duivel, die in alle mensenharten zit.

‘Ik kan niets, ik vermag niets, ik weet niets!’ en: ‘O God, dat toch mijn wil niet geschiede!’ – wie neemt dat gaarne aan? Als God de mens zijn wil laat houden, als Hij hem niet bekendmaakt dat zijn wil

boos, slaafs en Gode vijandig is, dan gaat de mens met zijn wil als die op z'n vroomst is naar de duivel. Als een mens de waan heeft dat hij wijs is, als hij geen dwaas wordt voor God en niet wordt als een gespeend kind, dan gaat hij met zijn wijsheid naar de duivel. Dat gebeurt zelfs als die wijsheid het meest geestelijk lijkt.

Om te buigen onder Gods wil is het Woord nodig, opdat wij Gods wil beschouwen als ons grootste geluk. Het Woord is nodig, opdat wij leren dat de wijsheid alleen van God is. Het Woord is nodig, opdat wij zullen geloven dat het alleen Zijn vrijmachtige welbehagen en Zijn genade zijn, die ons regeren, en dat Christus de Gekruisigde alléén onze wijsheid en onze kracht is. Werkelijk, alleen hij is boven alles gelukkig, die het Woord aanneemt met een blijmoedig hart, het Woord van het Koninkrijk der genade. Te midden van alle verdrukking, droefheid en nood heeft zo iemand een vreedzaam, een gelukkig leven. Zijn ogen zijn door God in beslag genomen – hij heeft geen ogen meer, hij heeft geen wijsheid meer. Zijn wil is van God – Gods wil alleen geschiede! (Mattheüs 6:10). Zou het niet de wereld op zijn kop zijn, als in het ouderlijke huis de wijsheid van het kleine kind of ook die van het groot geworden kind het voor het zeggen heeft?

Zou het kind zichzelf en ook het ouderlijke huis niet in het verderf storten als men het in zijn zogenaamde wijsheid liet begaan?

Voor God zijn wij zondaars, ja ten eerste zondaars, ten tweede dwazen, ten derde vol met een verkeerde wil – en toch zijn wij voor God in Christus geliefde kinderen. Als wij dan lieve kinderen in huis zijn, moet onze wijsheid niets betekenen en dan moet onze wil ook niets uitrichten. Dan moeten wij geen kinderen of erfgenamen worden of het geluk vinden *uit ons zelf*. Dan moeten wij ook geen kinderen of erfgenamen worden of het geluk vinden *door onze werken*. Maar dan zijn wij kinderen, omdat we een Vader hebben; dan zijn we erfgenamen, omdat wij een Broeder hebben, in Wie wij aangenomen zijn. Dan zijn we gelukkig, omdat wij leven in de liefde en hoede van een getrouwe Vader.

Laat ons dit in gedachten houden bij de overweging van Efeze 2:8-10, waarvan wij eerst vers 8-9 bezien: *Want uit genade zijt gij zalig geworden door het geloof; en dat niet uit u, het is Gods gave; niet uit de werken, opdat niemand roeme.*

Wat de apostel Paulus hier de Efeziërs voorhoudt, is de zaligheid. De grond die hij aangeeft voor deze zaligheid, is de genade. Het middel om deze

zaligheid voor zichzelf te verkrijgen, is het geloof. Evenals het zalig worden niet uit ons is, zo is ook het geloof geen vrucht van onze akker. Dit geloof heeft God gegeven! Paulus sluit de werken uit, want hij zegt dat het ‘niet uit de werken’ is. Hij geeft het doel aan, waarom het niet uit de werken is: ‘opdat niemand roeme’. Ja, God alleen zij geloofd, op het hoogst geprezen, en de mens op het diepst vernederd, opdat hij door God verhoogd worde en in God verhoogd mag zijn! Ik leg nadruk op de woorden: ‘*En dat niet uit u, niet uit de werken, opdat niemand roeme*’.

De apostel schrijft aan de gemeente van Efeze: ‘U bent *zalig* geworden’; hij schrijft niet: ‘U bent *gerechtvaardigd* geworden’. Hij schrijft ook niet: ‘Uit genade *zult* u zalig worden’, nee, hij schrijft: ‘U *bent* zalig geworden’. In het Grieks zeggen deze woorden nog meer: ‘U bent verlost!’ Dat wil zeggen: u bent van al uw vijanden verlost, u bent aan alle gevaar ontruikt, u bent nu veilig, u bent binnen! Er ontbreekt niets aan uw zaligheid, dan alleen dat wij de Heere uit de hemel nog verwachten, opdat Hij onze nietige lichamen zal verheerlijken, opdat ze gelijkvormig gemaakt worden aan Zijn verheerlijkte lichaam. Een van beide: wij hebben het te werken, wij hebben het te doen, of GóD doet

het. Of is er misschien nog een derde mogelijkheid: dat God het Zijne doet en ook de mens het zijne? Dan is de zaligheid half een goddelijk en volkomen, half een menselijk en onvolkomen werk. Dat is dus een werk waarmee men maar halverwege komt, niet eens tot aan de dood.

Waren de mensen, aan wie de apostel Paulus schreef, zo heilig dat hij dit schrijven kon? Zeker niet! Bij het nalezen van Efeze 2 zult u zien dat allerlei ondeugden in de gemeente bestraft worden, en dat menig zondig lid in de gemeente wordt terechtgewezen. Nee, nee, er waren in de gemeente zeer ergerlijke dingen. Dan gaat het niet over wat men zo in 't algemeen zonden noemt, maar grote en zware zonden! Het waren gevaarlijke, heel gevaarlijke dieren, die daar aan de rozen knaagden. Wat moet er nu gepredikt worden? Wel, dat er een Hovenier is Die heel goed weet wat Hij geplant heeft, Die Zijn planten reinigt en heiligt. Tot de heidenen, de zondaren predikt de apostel intussen: 'U bent verlost!' Hij was vroeger tot hen gekomen met het Woord, en het Woord was God, het was de Heere. Deze sprak tot de gemeente en verheerlijkte er Zijn genade. Het Woord had hen herschapen en vergaderd, verenigd tot één gemeente. Het Woord

was in hen, Christus was in hen. En dan ziet de apostel niet op de mensen, maar Hij ziet op Hem Die het verloren schaap gevonden, op Zijn schou-
ders gelegd en met blijdschap naar Zijn stal ge-
bracht heeft. Hij ziet op Christus, en ook al dondert de duivel hem in het oor: ‘U bent een onheilige!’, hij groet hen nochtans als heiligen, als gelovigen. Wie één gebed waarachtig bidden kan, die kan he-
mel en aarde scheppen. Kan de mens dat? Het werk der zaligheid, de hele zaligheid van de mensen tot stand brengen, dat heeft niet alleen Gods Woord, maar zelfs Gods bloed gekost. De zege is bevochten, de grote slag is geslagen. En nu de slag gesla-
gen en de zege behaald is, beveelt de Overwinnaar aan Zijn heraut om in de kerker, waar de Zijnen in ketenen en in duisternis liggen, uit te roepen: ‘U bent verlost!’

Wie verheugt zich daar nu over? Ja wie? Een heiden is geen christen die meent iets te zijn. Nee, wie een heiden is – ook als hij voor God weet dat hij waarachtig wedergeboren en bekeerd is, nochtans is hij in eigen oog voor God een heiden – die verheugt zich over deze boodschap: ‘U bent verlost!’
Waarvoor is deze verlossing geschied? Door het bloed, het bloed van de overste Leidsman der zaligheid, Die de grote slag geslagen en de overwinning

behaald heeft – dat bloed heeft het gedaan. En tot dit verlost-en-zalig-gemaakt-zijn behoort een vrijgekocht zijn van alle zonde en van alle geweld van de duivel. Daartoe behoren – ja, ook de rechtvaardiging en ook de heiliging. Daar behoort alles toe wat gevonden wordt op de weg die uit de stad Verderf leidt naar het Jeruzalem dat boven is.

Laat mij u nog verder opmerkzaam maken op de woorden: ‘U bent zalig geworden’. Wat is de grond, waarop deze zaligheid rust? *Genade*, dat is de grond. ‘Wat?’ roept nu menigeen verbaasd uit, en hij wil er niets van weten. Ik? Ik zalig geworden? Dat kan immers niet waar zijn! Wat, ik? Ik verlost? Ik bevind mij immers in de afgrond en roep met Psalm 130: ‘Uit de diepten roep ik tot U, o Heere!’ Ik antwoord: Dat zou u niet kunnen roepen, als u niet verlost was. Daarom wordt u echter aangevochten; de duivel betwist uw verlossing. Gods Woord zal echter blijven staan: *U bent zalig geworden!*

Als de apostel dat aan de Efeziërs schrijft, schrijft hij het dan ook niet voor ons allemaal, hoofd voor hoofd? Daar sta ik verder buiten. God kent de Zijnen, Hij kent hen die Hij tot inkeer en terecht brengen wil. Wil Hij regenen over de ene stad en over

de andere niet – Hij is daarin vrij. Wil Hij regenen op de ene mens en op de andere niet – het staat aan Hem. De prediking komt, omdat de Heere Jezus het wil. Hij beveelt aan allerlei mensen en aan alle plaatsen te prediken vergeving van zonden in het bloed des kruises! Hij beveelt aan allerlei mensen en aan alle plaatsen te prediken: Er is verlossing! U bent verlost! Wie nemen dat aan? Zij die God daartoe heeft voorbereid.

Hoe heeft Hij hen voorbereid? O, met de armen was het destijds nog veel erger gesteld dan met de volken die nu in Italië wonen. Een verschrikkelijke bezoeking lag op hen. Zij lagen in de ergerlijkste ondeugden verzonken en waren daarin verstikt. Zij lagen in zulke zonden, goddeloosheden en gruwelen, dat zij voor de duivel nog te slecht waren. Het waren geen achtenswaardige, brave, lieve mensen die de zaak eens bekeken, of zij ze misschien zouden aannemen, of niet. Nee, het waren mensen, die door duivel, zonde en nood om zo te zeggen zó geklopt en tot poeder gestoten waren dat het leven hun te veel was. Zij zaten in holen en spelonken, in zonde en vreze, zij hadden het in alle hoeken gezocht, en waren daarbij nog zó dood, dat zij het leven niet eens wilden. Zij waren zó dood, dat zij de aangeboden vrijheid niet

eens konden of wilden aannemen. De duivel had hen aan zijn keten.

Dat zegt de apostel immers, als hij schrijft: ‘U, daar u dood was door de misdaden en de zonden’. Het waren dus geen levende mensen. U wandelde, zegt de apostel tegen hen, in misdaden en zonden, u deed met de wereld mee, ‘naar de eeuw dezer wereld’, dat is, zoals de wereld denkt en doet. In de lucht heerst een overste, een vorst, die nacht en dag in de weer is om de arme mensen allemaal één taal te laten spreken en aan één mode te binden. Deze overste (van de macht der lucht) heeft zijn theologie, zijn politiek en zijn mode voor de samenleving, en nacht en dag is hij bezig om dit alles bij de mensen ingang te doen vinden. Daar handelden ook deze arme mensen naar, en zij konden niet anders; zij konden niet begrijpen dat er nog een andere wijsheid, een andere denkwijze en wandel kon zijn. Zij volbrachten de begeerlijkheden van het vlees, en deden niet wat God wilde. Zij hadden zoveel vrije wil, dat zij alles deden wat vlees en verstand wilden; en het verstand heeft zijn wil, een vrije wil. *God* dwingt de mensen toch niet tot zondigen, tot theologiseren en tot politiseren naar de wijze van de wereld, tot een leven zoals de duivel het ingeeft? God is niet de oorzaak van de zonde,

maar het vlees heeft zijn vrije wil, en naar deze vrije wil handelt het vlees. Als het vlees maar een weinig naar God wilde vragen, dan zou de vrije wil het tegenhouden.

En nu komt nog het ergste. God haat de zonde, dat weet de mens. Nu wil hij God wat wijsmaken met werken, gaven en offers, die God niet geboden heeft. Maar dat kan de proef niet doorstaan, en zo wordt de mens vergramd tegen God, op zo'n manier dat er niets dan toorn is, toorn aan Gods zijde tegen de mens, en toorn van de mens tegen God. Er kan alle mogelijke vriendschap, liefde en vroomheid zijn – tot God ermee gemoeid is. Dan gaan God en de mens uiteen.

In deze toestand bevonden zich dus de mensen van Efeze. Maar God had hen door de omstandigheden ellendig gemaakt, hen door de omstandigheden overtuigd dat zij met hun vrije wil niets uitrichten konden, en dat zij geheel verdorven waren, of zij het wilden weten of niet. Nu komt het Evangelie en predikt bekering en geloof; het predikt: 'Verlost bent u!'

Over deze blijde boodschap, met welke de Koning en Overwinnaar Jezus Zijn gezalfden, Zijn diplomaten tot in de burch van de satan zendt, over deze blijde boodschap verheugt zich degene die

voor God belijdt: ‘Ik heb U niet gezocht, ik heb naar U niet gevraagd, ik heb U daarentegen in het aangezicht geslagen. Ik wilde U niet, ik wilde Uw genade niet. Van Uw genade wilde ik niets weten, zij was onuitstaanbaar voor mij!’ Wie zó bekend dat hij neerligt in banden van nood en zonde, die verblijdt zich over het Evangelie, over deze blijde boodschap.

Nog eens, wat is nu de grond van de verlossing? De vraag ontstaat immers: ‘Hoe is het mogelijk? Ik ellendig mens, wie zal mij verlossen uit het lichaam dezes doods? Ik zie een andere wet in mijn leden, die strijdt tegen de wet van mijn gemoed, en mij gevangen neemt onder de wet der zonde, die in mijn leden is! Hoe is het mogelijk, dat ik verlost ben?’ O, de grond is: genade! *Uit genade zijt gij zalig geworden!* Genade – wat is dat? Dat is: dat God u zó verlost heeft dat Hij er voor Zichzelf geen voordeel bij heeft. Hij wint er niets bij, Hij wordt er niet groter door. Hij wordt er niet gelukkiger door, Hij heeft er dus niets van. Van de honderdvierenviertigduizend verzegelden, én van de schare die niemand tellen kan, heeft Hij niets. Hij is zó onmetelijk rijk, wie kan Hem nog rijker maken? Hij is de gelukzaligheid zelf, wat kan Hem nog gelukkiger

maken? Hij is de kracht zelf, wie kan Hem verho-
gen? Hij heeft hemel en aarde gemaakt, zon, maan
en sterren, de vele miljoenen sterren, Hij heeft ze
alle gemaakt. En de mens maakt Hij uit een klomp
aarde en blaast de levensadem in hem. Wat heeft
zulk een God eraan dat Hij u verlost? Onze goed-
heid kan tot Hem niet raken! Zo is dus de genade.
U denkt: Hoe zou er verlossing mogelijk zijn voor
mij? Wat zal ik God brengen? Waarmee zal ik
Hem alles vergelden? Moet dan eerst de zonde niet
weg zijn? Nee, aan dit alles ligt het niet! Het is nu
eenmaal zo dat God er niets bij wint. Er is niets
waarmee wij Hem groter, zaliger en heerlijker ma-
ken. Laten wij dat toch goed begrijpen! Als ik een
jongen iets laat doen, hem werk geef, dan denkt hij
dat hij iets voor mij maakt! Maar dat is niet zo; ik
doe het om de jongen een geldstuk te geven, maar
ik heb zijn werk niet nodig. Ik heb er niets aan, ik
leg het ter zijde. De hele wereld kan mij, een arme
man, niet gelukkig maken, hoe veel minder kan zij
God gelukkig maken! Dat is genade. God doet het
om niet. Hij neemt er niets voor, Hij wil niets voor
Zichzelf hebben. Wat wil je, bijtje, waar God de
bloem heeft laten groeien en de honing daarin, wat
wil je voor deze honing tot je Schepper brengen?
De bloem waaruit je de honing zuigt? Je bent im-

mers veel kleiner dan de hele bloem.

Genade is genade. U bent verlost, u bent zalig geworden! Hier schiet u over met al uw werken, die u voor uzelf zou willen verzamelen om zalig te worden. Maar het ligt veel hoger. Dit werk is op Golgotha in orde gebracht, en de grond daarvan is de genade. En de grond van de genade is de goedertierenheid in Christus Jezus. Daarvan lezen we in vers 7: *'Opdat Hij zou betonen in de toekomstige eeuwen de uitnemende rijkdom van Zijn genade, door de goedertierenheid over ons in Christus Jezus'*. Dat is niet in de tijden die na ons zullen zijn, maar hier worden de dagen van het Nieuwe Testament bedoeld, in tegenstelling met de dagen van het Oude Testament. Wij kunnen dus ook lezen: in onze eeuw. In Christus Jezus heeft God nu eens en voor altijd de gezindheid om voortdurend en onvermoeid wél te doen. Met deze gezindheid strooit Hij in Christus Jezus weldaden op weldaden uit. En als Hij die uitstrooit met volle hand, doet Hij dit voor niets, zodat Hij er dus ook niets voor neemt en er niets voor wil hebben. Hij neemt niet eens een traan of een zucht.

Wat een wonderbare God! Laten we bedenken hoe het bij de rijken in deze wereld gewoonlijk toegaat: zij hebben voor alle mogelijke zaken honderden, ja

duizenden guldens over, maar voor een arm mens hebben zij niets over. Onze God daarentegen is onvermoeid en onuitputtelijk rijk in genade. Nauwelijks is er iets uit Zijn handen gegaan, of Hij geeft weer en weer opnieuw. Daarbij ontvangt Hij van deze niets en van gene niets, van mij niets en van u niets. Hij wil ook niets hebben. Het allerbeste is dus dat de kinderen de hand ophouden en zeggen: ‘Geef mij ook wat, als het U belieft’. Het beste is dat de meisjes hun schorten ophouden en de jongens hun petten, en zeggen: ‘Goede God, geef mij ook wat!’

Ik vraag verder: Wat is nu het middel om daaraan deel te hebben? De apostel antwoordt: door het *geloof*. De apostel zegt niet: ‘Uit genade bent u zalig geworden doordat u zich hebt bekeerd, doordat u zich hebt geheiligd, doordat u de zonde hebt overwonnen en boete hebt gedaan, doordat u dit of dat tot stand gebracht hebt’. Dat zegt hij niet; hij zegt ook niet: ‘U bent zalig geworden – uit genade weliswaar – doordat u nu gewassen bent en vrijgemaakt van deze of gene hartstocht’. Nee, dat zegt hij ook niet. Het zit wel zo in ons hoofd: ‘Ja, ja, de zaligheid, als ik eerst dit gedaan en dat gedaan heb! Ja, ja, de zaligheid, als ik mij eerst bekeerd heb! Maar laat mij nu toch nog stilletjes in de wereld,

in de zonde, in mijn dood blijven; laat mij slapen en snurken, totdat ik daar zin in krijg, totdat ik het eens zo en zo zal gemaakt hebben'. Het zit zo in ons hoofd: 'O, God is immers barmhartig, Hij is lankmoedig. Ja, het is wel mooi om vroom te zijn, godzalig te leven; ik zou het ook wel graag willen, maar ik ben er nog ver vandaan. Maar ja, God is lankmoedig; morgen of overmorgen, over een jaar of zo, dan hoop ik toch dat het ook met mij nog zo ver zal komen!' Het zit zo in ons hoofd dat men komt met werken, met allerlei christelijke deugden en menselijke verdiensten. Maar God wil niets van de mens hebben, Hij wil u uit uw zonde, uit uw zondige wegen en uit uw grote dood wég hebben. Daarom zegt God tegen u: 'Vroeger was u zó, maar nu laat Ik u door Mijn dienaar aanzeggen: U bent zalig geworden!'

Door het geloof. Het geloof is dus het middel waardoor u de verlossing deelachtig wordt. Wat is nu het geloof? Een werk misschien? Nee, het is geen werk. Figuurlijk gesproken zou ik zeggen: het geloof is het meest volmaakte en beste werk. Wilt u een werk? Geloof dan! Maar het geloof is geen werk. Wat is het dan? Wel, dat ik terwijl ik wegzink, leun en steun op het Woord des Heeren; dat is geloof. Het is als het ware een wegzinken bij het

horen van de boodschap: 'U bent verlost!' Komt deze boodschap tot mij in mijn ellende, dan maakt zij dat ik wegzink; en in dit wegzinken zink ik neer op deze blijde boodschap. Dat is geloof. Het is geloof dat u afstand doet van uw kunnen, moeten en willen; dat u afstand doet van uw weten en uw wijsheid, en dat u tot Christus gaat, u aan Hem overgeeft zoals u bent, en zegt: 'Heere Christus, dat hoor ik in Uw Woord! Duivel, je hebt gelijk als je mijn leven aanklaagt. Ik vraag echter niet naar mijn leven, maar naar het leven van Christus. Ik vraag niet naar mijn werk, maar naar Christus' werk. Met mijn leven en mijn werk is het een afgesneden zaak, maar met Christus leven en werk niet'. Zo komt het er dan op aan, zich alleen aan Christus en Zijn verlossing te houden. Nou, dat is toch gemakkelijk! Ja, met het hoofd wordt het gemakkelijk geloofd, en de duivel maakt veel meer gelovigen dan de Heere God; daar kunt u zeker van zijn. Maar ik zal u zeggen wat voor gelovigen de Heere God maakt. Dat zijn mensen, die geloven en niets zien, die geloven en niets hebben. Zij hebben niets aan te wijzen; zij geloven, maar voelen niets. Zij zien niets, zij voelen niets, zij kunnen niets, zij hebben niets. Maar zij moeten, zij moeten toch naar de hemel, zij moeten zaligheid hebben. Deze nood heeft

God hun in het hart gegeven, dat zij naar God toe moeten, dat zij God tot hun genadige God en Vader moeten hebben, dat zij uit de zonde, uit de gevangenis van de duivel, uit de duisternis wég moeten. Deze nood heeft God hun in het hart gegeven; een nood om gerechtigheid, heiligheid en waarheid; een nood om God, om Christus, om de troost van de Heilige Geest, om sterkte, licht en leven. In deze nood hebben zij niets, en terwijl zij niets hebben, zitten zij voor hun Bijbel, voor het Woord. En dan gevoelen zij toch: ja, op die enige grond willen zij gezonken zijn, en geen andere grond willen zij. De ware troost van de Geest willen zij, en men stelt hen niet tevreden met een valse troost. Zo zitten zij voor het Woord, en het is het Woord van de Heere; het is Christus' Woord. En nu, in hun grote dood stort de Geest liefelijk, zeer liefelijk het Woord in hun hart, en het heeft gewerkt. Ze worden gedrongen om te zeggen: 'Dat is Uw Woord, Heere God, U zegt het tot mij, die in deze ellende lig: dat is uw zaligheid; ik neem ze aan voor mij!' 'Laat staan!' schreeuwen alle duivelen, 'daarmee komt u om!' 'Ik kan niet anders! O God, help mij! Ik blijf erbij!' Dat is het geloof.

Is dit nu een goed werk? Ik zeg: het is een neerzinken in de armen van de eeuwige Bruidegom. Dood zinkt men erin neer, en men wordt levend gekust met de kus van Zijn vrede. Het geloof is *niet uit u*. U zult het wel laten uit uzelf te geloven! Alles eerder dan dat. Alle zogenaamde godsdiensten, alle sekten, zoveel honderden en duizenden als er zijn, ze hebben alle hun eigen geloof. Zij kunnen uit zichzelf geloven en kunnen alles geloven wat zij willen. Zij hebben een vrije wil, alleen niet als zij Gods Wet en wil moeten doen. Dan maken zij van de Wet een wassen neus, draaien haar nu zus en dan weer zo. Nee, *niet uit u* is het geloof. God geeft het, zoals wij lezen in Handelingen 16:14 van de purperverkoopster, dat de Heere haar het hart opende en dat zij acht nam op hetgeen door Paulus gezegd werd. Zij sliep dus niet onder de prediking, en ze dacht evenmin: O, dat gaat mij niet aan, dat raakt anderen! De Heere opent dus het hart en het Woord neemt er zijn intrek in. God doet het, Hij geeft het geloof, en daarenboven wekt Hij het vertrouwen, zodat men niet denkt dat God of de Heere Jezus komt om alles op de grond te werpen of als een grimmige leeuw om de mens te verscheuren. O nee, God wekt bovendien dit hartelijke vertrouwen, dat de mens – die anders zo verschrikkelijk trots

en hoogmoedig is, zo vijandig tegen God, dat hij altijd meent, dat God hem kwaad wil doen – dat die mens toch vertrouwen krijgt in de gave die God geeft.

Het is *niet uit de werken*. Als het uit de werken was, zou het geen genade zijn. Krijgt men genade om zijn verdienste doordat men iets heeft gepresteerd, wel, dan moet het geen genade zijn, maar een schuld van God. Draag voor God slechts een zandkorreltje aan, en Hij zal u de hemel schuldig zijn. Want God is een groot Koning, Hij beloont de mens niet met zo en zoveel cent per uur, maar Hij geeft u Zijn gehele Koninkrijk. Maar u kunt het niet; u kunt voor God zelfs geen zandkorreltje van de grond oprapen. U hebt het immers nauwelijks opgeraapt of u denkt niet meer aan God, maar aan de hemel die u moet ontvangen.

Dus niet uit de werken, maar uit genade, of letterlijk naar het Grieks: aan de genade bent u zalig geworden. ‘Uit genade’. Uit welke genade? ‘Toen wij dood waren door de misdaden, heeft Hij ons levend gemaakt met Christus’ (vers 5 en volgende). Is het nu uit de werken? Heeft ooit een dode zichzelf levend gemaakt door zijn werken? Ik wilde het wel eens zien! Maar is dit misschien mogelijk na de bekering? ‘Uit genade’ staat er, en daarmee

staat het voor eens en voor altijd vast: niet uit de werken, niet uit de bekering, *God* heeft het gedaan! ‘Opdat niemand roeme’. Als het uit de werken zou zijn, had men immers roem. Maar het is niet uit de werken, nee, het is uit genade dat u zalig geworden bent. Toen u dood was door de misdaden, bent u levend geworden met Christus; *God* heeft het gedaan.

Verder: ‘En heeft ons mede opgewekt’. Toen u levend gemaakt bent, kon u toch nog niets uitrusten. U kon niet uit het graf gaan; de duivel had het gesloten en er een zware steen op gelegd. Bovendien was u gebonden met de grafdoeken, zodat u er niet uit kon gaan. Maar: ‘Ontbind hem!’ zei de Heere Jezus, toen Hij Lazarus uit het graf riep. Hij heeft ons met Christus opgewekt, uit het graf verlost. En nu verder, hoe ver gaat de genade nog? U kunt zelfs geen veer omhoog blazen, of zij komt weer naar beneden; nog veel minder kunt u zich in de hemel zetten. Maar ‘God heeft ons mede gezet in de hemel in Christus Jezus’. Dat is dus de genade: Hij heeft u levend gemaakt. Dat is toch niet uw werk! Toen u dood was door de misdaden, heeft Hij u levend gemaakt; en nadat Hij u levend heeft gemaakt, heeft Hij u opgewekt en uit het graf gehaald. Dat was toch evenmin uw werk! En nadat

Hij u levend heeft gemaakt en opgewekt, heeft Hij u gezet in de hemel. Dat was toch ook weer niet uw werk!

Hoe heeft Hij dat nu gedaan? In Christus Jezus, want zoals u in Adam van God bent afgefallen en een prooi bent geworden van dood en verderf, zo heeft God u in Christus Jezus weer in genade aangenomen; en zo heeft Hij u in dit andere Hoofd verlossing aangebracht. Deze verlossing rekent Hij u toe en schenkt ze u, zodat u ze hebt en in waarheid zalig geworden bent.

Het is dus in geen enkel opzicht ‘uit uw werken’, maar het is alleen van God, ‘opdat niemand roeme’. Dit is het roemen, dat men zich verheft op hetgeen men gedaan heeft, dat men bijvoorbeeld zo en zoveel uitgeeft voor godsdienstige of kerkelijke doeleinden, dat men dat en dat heeft gedaan tot bevordering van het Koninkrijk Gods, en al zulke duivelse dingen meer. Maar God wil geen roem, God wil ootmoed. Zijn Koninklijke mildheid en goedheid dulden niet dat de mens zich verheft: het zou de mens ongelukkig maken. Maar alleen dán is de mens voor Hem en in Zijn tegenwoordigheid gelukkig, als hij God de eer geeft en zegt: ‘O God, ik heb met al mijn doen niets verdiend dan de eeuwige dood, maar het is Uw ontferming in Christus,

die mij het leven, het eeuwige leven, gaf'.

Maar, zal men zeggen, waar blijven wij met de goede werken? Moeten die er dan niet zijn? U zult het goede werk om bijvoorbeeld in één uur van Elberfeld naar Düsseldorf te gaan, niet kunnen doen als u niet in de trein stapt. Bevindt u zich echter in de wagon, dan gaat het goede werk vanzelf, en u bent in één uur te Düsseldorf. Ja, de goede werken behoren ook tot de zaligheid. Men moet zich niets van de zaligheid voorstellen als er geen goede werken zijn. Het Koninkrijk Gods bestaat niet in woorden, maar in kracht. God heeft hemel en aarde gemaakt, zon, maan en sterren. Zie, of de zon niet elke morgen opgaat, of zij niet elke avond weer ondergaat. Zie, wat maan en sterren, wat al de bloemen doen; zij zijn schepselen Gods, Hij heeft ze geschapen en zij alle verheerlijken hun Schepper. Zij doen goede werken, zij doen datgene waartoe God ze bestemd heeft.

Welnu, is het geloof aanwezig dat u uit genade zalig bent geworden, dan is er eens en voor altijd verbrijzeling, dan is er verlorenheid, dan is er ook eerbied voor God. Dan erkent de mens dat het voortkomt uit Gods instelling, het gaat om Gods Wet. Daar komen de goede werken! Maar dat zijn

geen werken zoals de Roomse Kerk die wil. Dat zijn geen werken zoals het christendom van de duivel ze wil. Daarbij heeft de mens vier dieren: een beer, door kettingen gebonden – die noemt hij zijn ‘vrije wil’; een pauw met lelijke poten en een lelijke stem – die noemt hij zijn ‘wijsheid’; een bronstig hert – dat noemt hij zijn ‘kuisheid’; en een bloeddorstige tijger – die noemt hij zijn ‘liefde’. Dat zijn de goede werken van het valse christendom en van de Roomse Kerk. Maar de goede werken van de ware christenen zijn zo, dat zij u geheel uit de handen genomen zijn, zodat u van niets weet. Maar God leidt de Zijnen aan Zijn hand, zodat zij Hem liefhebben, Hem vertrouwen, en ondanks zonde en verkeerdheid aan de genade vasthouden en in ootmoed zeggen: ‘Dat heb ik van God ontvangen, mijn broeder; hebt u dat ook?’

Alles wat God doet met al het geschapene, is uit God, door God en tot God, in en door Jezus Christus. Bij al wat God doet, zijn wij mensen van geen betekenis. Betekenis hebben wij voor God slechts met het oog op Zijn eeuwige liefde, Zijn raad ter zaligheid, dat Hij de wereld zo lief heeft gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon voor haar heeft overgegeven. Het is in dit opzicht wonderlijk met de

zaligheid. God doet alles door Christus Jezus, en de mens draagt er niets toe bij; en toch heeft het in de Schrift de schijn, alsof de mens er zeer veel toe bijdraagt. Dit is echter slechts schijn. God handhaaft Zijn heilige Wet bij de mens, inzonderheid in Zijn gemeente, en onderhoudt daar Zijn eeuwige troost. De mens moet gebracht worden tot de erkenning van wat zijn heilige en ware plicht is; en hoe hij in God gehouden en schuldig is Hem te eren, Hem lief te hebben en te vrezen. De erkenning van wat de mens aan God schuldig is, drijft hem voortdurend tot ware ootmoed, en in deze ootmoed tot hartelijk zuchten en bidden tot God om ontferming. In dit hartelijk zuchten en bidden tot God om ontferming ondervindt hij – terwijl hij al armer en armer wordt en de genade meer en meer als genade leert beschouwen – hoe God in Christus Jezus al Zijn beloften getrouw voor de Zijnen vervult. Hij ondervindt hoe God alles doet, hoe Hij gedragen heeft en hoe Hij draagt, hoe Hij geleid heeft en hoe Hij leidt. Bij het gevoel van zijn totale onwaardigheid blijft bij de mens het geloof, dat de toevlucht neemt tot Gods eeuwige ontferming. In dit geloof blijft er een goed geweten tot God in het bloed van Jezus Christus.

Wij mensen maken volgens onze theologie on-

derscheid tussen geloof en werk. Dit onderscheid bestaat ook wel degelijk en moet ook vastgehouden worden, als men wil komen met de leer dat de mens half door het geloof en half door de werken zalig wordt. Maar toch opnieuw: het ‘zalig worden’ of ‘zalig geworden zijn’ is vanaf het begin van de bekering tot God één leven, één doen, één werk, één goed werk, één samenstel van goede werken; het is één leven, één doen, dat God behaagt. En dit éne leven, dit éne doen, dit éne goede werk, dit samenstel van goede werken is niet uit ons, is ook niet door ons. Nee, in dit leven worden wij ingezet in dit éne goede werk, in dit samenstel van goede werken worden wij ingezet en erin gehouden. Zo is ‘zalig worden’ niet een gedachte; het is niet zomaar een idee. Het is niet iets dat van het leven gescheiden is of gescheiden mag worden. Maar het zalig worden, het ‘zalig gemaakt zijn’ is een daad, is leven, is beweging, is kracht, is waarheid. De hele wereld stelt het ‘zalig geworden zijn’ afhankelijk van de werken, en scheidt dus het ‘zalig geworden zijn’ van de werken. Dan zoekt men de zaligheid en de bewijzen voor het ‘zalig gemaakt zijn’ in de werken. Maar dan werpt men met de werken de zaligheid omver, en stoot men met de werken de zaligheid van zich weg. Dan stelt men zichzelf in

de plaats van Christus en God. Zo moet God dan wel de hemel gemaakt en de weg der godzaligheid aangelegd hebben, maar de mens wil door zijn goede wandelen de hemel verdiend hebben. Als wij zeggen: het ‘zalig gemaakt zijn’ is geen idee, maar is leven, is een goed werk, een samenstel van goede werken, die echter niet voortkomen uit ons, maar alleen Gods schepping zijn – dan zeggen wij hetzelfde als wat Paulus in Efeze 2:8-10 leert.

-.-.-.-.-

‘Want wij zijn Zijn maaksel, geschapen in Christus Jezus tot goede werken, welke God voorbereid heeft, opdat wij daarin zouden wandelen.’ Het *want* waarmee vers 10 begint, staat in verband met het voorgaande: ‘Uit genade bent u zalig geworden door het geloof, niet uit de werken’. Nu geeft Paulus hier in vers 10 een nadere verklaring dat het niet uit de werken is. Men zou verwachten dat de apostel zou schrijven: ‘Want het is enkel genade’. Dat doet hij echter niet. Hij schrijft: ‘Uit genade bent u zalig geworden (of: bent u verlost), door het geloof; het is niet uit de werken’. Maar als het nu niet uit de werken is, dan vraag ik: hoe komt men dan aan de werken? De werken moeten er toch zijn! Hoe

kan de apostel dan schrijven: ‘Uit genade... niet uit de werken’? Uit genade bent u *gerechtvaardigd* geworden door het geloof, niet uit de werken..., dat zou nog gaan, dat zou waar zijn! Maar de apostel leert hier niet: u bent *gerechtvaardigd* geworden; hij zegt: u bent *zalig* geworden. Hij leert niet: u *zult* zalig worden, maar: u *bent* zalig geworden.

Nu duurt het echter misschien nog een lange tijd, eer ik de laatste adem zal uitblazen. Er kan nog een heel leven tussen liggen... waar blijven dan de werken? Is dan de zaligheid volkomen vast en zeker? Gaat het dan zonder werken? Nee, zegt de apostel, dat niet; maar uit de *werken*, uit *uw* werken bent u *niet* zalig geworden. Uit *genade* bent u zalig geworden, en in deze genade, in deze zaligheid is het hele leven dat geleefd wordt, ook inbegrepen. Daar is alle goed werk bij inbegrepen, zodat, zoals het ene van God komt (namelijk dat het leven gegeven wordt), ook het andere van God komt (namelijk dat het leven geleefd wordt, dat het blijft leven). En wat leeft, beweegt zich, ademt tenminste; het is niet dood.

Tot de zaligheid behoren dus de goede werken. Volgens de leer van de apostel zijn de goede werken aanwezig: *God heeft ze voorbereid*. God heeft ze voorbereid, *opdat wij daarin zouden wandelen*.

En opdat wij daarin zouden wandelen, heeft God ons geschapen, *geschapen in Christus Jezus*. In plaats dat *wij* goede werken doen, roemt hier de apostel het goede werk van Gód. Hij zegt: '*Wij zijn Zijn maaksel*'. Het is zoals God tegen David zegt: 'Wilt u *Mij* een huis bouwen? Ik zal *u* een huis bouwen!' Dat is hetzelfde als: wilt u uit uw werken zalig worden? Uzelf bent immers Gods werk; het werk ís er: Hij heeft *u geschapen in Christus Jezus*. De goede werken heeft Hij ook gemaakt; en zo zet Hij u in deze goede werken, opdat u erin zou wandelen. Zo komt uw leven, uw bewegen, uw doen en denken, alles wat tot de godzaligheid behoort, alléén van God, van Zijn genade en niet van u. Zó blijft het waar: niet uit de werken bent u zalig geworden, maar uit genade, door het geloof.

Ik zei, dat tot het 'zalig gemaakt zijn' de goede werken behoren. Het blijft voortdurend een vraag voor het zich van schuld bewuste, met schuld beladen geweten: waar zijn de goede werken? Ik kan toch niet zalig worden, als ik geen goede werken heb? Predikt men de mens alleen over het geloof, dan kan hij toch niet goed voort. Als hij oprecht is, vraagt hij immers naar de goede werken. Ik zeg: als hij oprecht is. Het derde deel van de Heidelbergse

Catechismus wordt helaas te zeer óf in de wind geslagen óf vergeten, maar de oprechte denkt toch: waar blijven de goede werken? Ik heb ze niet, en toch moeten ze er zijn! Ik stem het toe, ik stem alles toe wat ik geleerd heb van de vraag en het antwoord: 'Hoe bent u rechtvaardig voor God?' Maar ik weet toch ook heel goed dat Christus in de jongste dag zal oordelen naar wat de mens gedurende zijn leven gedaan heeft, hetzij goed, hetzij kwaad. Allen die toebereid zijn om wanneer het eropaan komt dwars tegen de duivel in te zeggen: 'Mij is barmhartigheid geschied!', zijn toch niet toebereid door werken, want zij hebben geen goede werken. Zij zouden ze wel graag willen hebben; zij hadden ze vroeger ook, maar al de goede werken die zij vroeger hadden, zijn versleten. Er is niemand die er een cent voor geeft; zijzelf werpen ze ook weg. Zo wordt de mens dan door de wind heen en weer bewogen. En als God hem niet door genade bij de goede leer houdt, is hij morgen of overmorgen een prooi van valse leraars, valse broeders of tovenaars. De apostel schrijft: 'Uit genade bent u zalig geworden, niet uit de werken'. Dat is namelijk gebeurd sinds zij het geloof hadden aangenomen; met andere woorden: sinds zij bekeerd en wedergeboren waren in de leer, in de prediking van de apostel, en

zij dus hun jood-zijn of hun heiden-zijn hadden afgelegd en Christus hadden aangenomen. Vanaf het ogenblik dat God de mens bekeert en Zich hem ten eigendom maakt, of hij nu volwassen of nog jong is – vanaf dát ogenblik is de mens zalig geworden. Ik kan mij er niet om bekommeren of er planten zijn die de hemelse Vader niet heeft geplant, maar ik spreek van planten, die de hemelse Vader plant. Dat betekent: vanaf het ogenblik dat de mens in Christus wordt overgezet, is hij zalig geworden. Dat is niet maar een zaligheid voor een dag, voor een week, of voor een jaar, maar dat is een zaligheid zo eeuwig als Gods genade. En wie dat levendig heeft ervaren, die weet wel dat hij leeft door de wonderbare trouw, door de wonderbare genade en ontferming van God waarmee Hij de mens draagt. Dat is niet een voorbijgaande zaligheid, maar een blijvende; een zaligheid die niet in de fantasie bestaat maar in waarheid. De mens is overgezet uit de oude stam Adam in de wijnstok Christus. Zo is het dus niet boom naast boom, maar het is één volkomen, groenende boom of wijnstok; en daaraan is de gelovige een rank die uit de wijnstok sap en vruchtbaarheid trekt.

Het blijft dus waar: uit genade bent u zalig gewor-

den. Dat is een uitspraak voor het gehele leven, een uitspraak, die reikt tot over de dood in het eeuwige leven. Tot de zaligheid behoort beweging, werk, goed werk, ja een reeks van goede werken. Tot de zaligheid behoort godzaligheid. Het is zoals wij in vraag 86 en 87 van de Catechismus lezen: ‘Christus heeft ons met Zijn bloed gekocht, en nu vernieuwt Hij ons ook door Zijn Heilige Geest naar Zijn beeld, opdat wij met ons ganse leven Gode dankbaarheid voor Zijn weldaden bewijzen, en Hij door ons geprezen worde, daarna ook, dat wij bij onszelf van ons geloof uit de vruchten verzekerd zijn, en door onze godzalige wandel onze naasten ook voor Christus winnen.’ En verder: ‘Kunnen zij dan niet zalig worden, die, in hun goddeloze, ondankbare leven voortvarend, zich tot God niet bekeren? In generlei wijze, want de Heilige Schrift zegt dat geen onkuise, afgodendienaar, echtbreker, dief, gierigaard, dronkaard, lasteraar, of rover, noch dergelijke, het Rijk Gods beërven zal.’

Er wordt hier niet gevraagd: kan geen onkuise, afgodendienaar, of zo zalig worden? Ja, die worden in de allereerste plaats zalig, zoals de Heere Jezus tegen de Farizeeën zei: ‘Hoeren en tollenaars zullen u voorgaan in het Koninkrijk der hemelen’. Want zij zijn zo vreselijk arm, zondig en onwaardig, dat

zij roepen om ontferming; zij worden het allereerst zalig. Maar wat doen zij? Zij bekeren zich van hun goddeloze, ondankbare leven; niet tot mensen, maar tot God: zij hebben met God te doen!

Tot de zaligheid behoren dus goede werken. De Heere Jezus heeft gezegd: 'Ik ben de Wijnstok, en u de ranken', Johannes 15:5. Tot de zaligheid behoren dus geen dromen, niet maar een ingebeeld geloof, maar kracht, doen, leven. Is het dan dus toch uit de werken? Wel, hebt u dan uit uw werken het leven? Dankt u het aan uw oog dat u ziet, aan uw oor dat u hoort, aan uw tong dat u spreekt? Of gaf God u ogen die zien, oren die horen, en een tong die spreekt? Dit blijft staan: dat een mens gerechtvaardigd wordt door het geloof alleen, zonder werken der wet, en: dat het geloof zonder werken de mens niet rechtvaardig maakt. Dat betuigt de apostel Jakobus in hoofdstuk 2:24, en daar leert hij toch hetzelfde wat de apostel Paulus leert.

Nu nog eens gesproken over de oprechte. Hij vraagt: Waar zijn de goede werken? Ik heb ze niet, en ik zou ze zo graag hebben. Maar ik heb ze niet, en ik wacht erop dat zij mogen komen, maar zij komen niet. Soms vlei ik mij dat zij na vele dagen en jaren wel zullen komen, maar zij komen toch niet! Integendeel, het gaat zo: toen ik jong was,

gordde ik mijzelf, maar nu ik oud geworden ben, heeft een ander mij gegord en mij gebracht waar ik niet wil zijn, Johannes 21:18.

Welnu, tegen de altijd en altijd weer opkomende vraag aangaande de goede werken geef ik u deze raad: laat dit u genoeg zijn dat u Christus hebt, dat u in Christus gevonden bent. Vergenoeg u ermee dat u uw leven uit handen geeft, dat u al uw goede werken zonder uitzondering uit handen geeft. Vergenoeg u ermee dat u meer en meer leert wat het zeggen wil: ‘Uit genade bent u zalig geworden, door het geloof!’ Zullen dan de goede werken later komen? Nee, die zijn er al. Vanaf het ogenblik dat een mens tot geloof komt, wordt hij midden in alle goed werk gezet. Deze goede werken heeft God voorbereid. Luther heeft hier: ‘tot welke God ons te voren bereid heeft’, maar volgens het Grieks staat er: ‘welke God te voren bereid heeft’. God heeft de goede werken voorbereid.

Wij begrijpen dit het best als wij aan het paradijs denken. Adam was Gods werk; hij was geschapen om te eten van alle bomen in de hof, om het volle genot van deze bomen te hebben, om zich te verlustigen in God en Zijn schepping. Hij was geschapen als man om in het paradijs te leven met zijn vrouw. De bomen, alsook de dieren en alles wat

Adam zag, had God gemaakt en te voren bereid, vóór Hij Adam uit de klomp aarde formeerde. Nu had God de hof zo aangelegd, dat niet alles door elkaar groeide als in een oerwoud, maar men vond er de heerlijkste wandelwegen. God had dus de bomen met al de vruchten die eraan hingen, te voren zó bereid opdat Adam in deze tuin zou wandelen. Zo was hij dus Gods maaksel. Hij had niet zichzelf gemaakt, hij had deze hof ook niet voor zichzelf aangelegd op onbebouwde grond. Hij had ook niet zelf de bomen te voorschijn doen komen, nee, toen hij door God was geschapen, was alles voor hem aanwezig.

De apostel wil dus zeggen: u bent zalig geworden, en nu bent u wat Adam was, Gods maaksel. U bent zó geschapen om van nu voortaan Gods blijvende maaksel te zijn. U bent zo geschapen, dat uw schepping niet afhangt van een voorwaarde: ‘indien u - dan’! Nee, u bent zó geschapen dat u een Bloedborg hebt. In deze Borg, in gemeenschap met Hem, door een waar geloof Hem ingelijfd, hebt u nu uw bestaan voor de eeuwigheid. In Christus Jezus bent u geschapen, niet in Adam of in uzelf, maar in Christus Jezus, opdat u goede werken doet. Het is net als bij de ranken: die zijn in de wijnstok opdat er veel vrucht aan zal komen. Nu moet al-

les uit de wijnstok komen, en het komt ook uit de wijnstok en niet uit de ranken. Zo komt ook alles uit Christus Jezus en niet uit u. De apostel wil dus de gemeente verbonden weten en in geloof verbonden houden met Christus Jezus, de enige Profeet, Die ons de verborgen raad en wil van God openbaart. Hij is de enige Hogepriester, Die met Zijn bloed voor ons het eeuwige, geldende offer heeft gebracht en met Zijn voorbede steeds intreedt bij de Vader. Hij is ook de enige Koning, Die ons met Zijn Woord en Geest regeert en ons bij de verworven verlossing beschut en bewaart.

Dus, ‘uit genade bent u zalig geworden’, en ‘uit genade bent u geschapen in Christus Jezus tot goede werken’ betekent hetzelfde. De goede werken heeft God voorbereid. Als een vorst een leger mobiliseert, zal hij toch wel weten wat hij ermee wil. Als God een mens scheidt, zal Hij toch wel weten wat Hij met hem wil. Het huis en de wieg zijn toch altijd aanwezig vóór het kind geboren wordt. De school, het onderwijs en de leerboeken zijn er vóór het kind op school komt. Een kind komt ter wereld; ondanks alle smart verheugt de moeder zich dat er een mens ter wereld komt. Wat moet hij nu in de wereld doen? Toch niet de wereld scheppen, niet de orde van de dingen omver stoten, of de orde van de

dingen eerst vaststellen! Nee, de mens wordt in de orde van de dingen, in het geschapene opgenomen om daarvan te leven en zich daarin te bewegen, opdat hij blijft leven en het hem zal welgaan.

Wat zijn dan nu ‘goede werken’? Ik antwoord met de Catechismus: ‘Alleen die uit waar geloof, naar de Wet van God geschieden.’ Een christenmens moet zich dus geen nieuwe geboden laten opleggen van verontreiniging hier, verontreiniging daar en allerlei monnikenwerk. Maar laat hij zich tevreden stellen met de Tien Geboden, en de hand in de boezem steken of hij tegen deze geboden zondigt of gezondigd heeft, ja of nee! Het moet niet berusten op ons goeddunken, en evenmin op het goeddunken van welk mens dan ook, al was hij de allerheiligste. Maar nu nog eens: wat zijn toch goede werken? Het zijn goede werken die u geheel en al uit de handen genomen zijn. Dat is Gods raad met u waarin Hij u zet, dat u zult doen wat Hij wil, dat u gaan en staan zult zoals Hij wil. Ja, daarbij zou u graag gebaande wegen gaan, terwijl God met u door het kreupelhout wil. Wat zijn goede werken? Het zijn zeer zeker goede werken, die de paus veroordeelt, de paus in ons ook al. Het zijn werken, die de wereld – de christelijke wereld in de eerste

plaats – veroordeelt, en die de mens zelf honderd-
maal ongedaan zou willen maken als het in zijn
macht stond. O, wij mensen weten nu eens en voor
altijd wat goed en kwaad is. Dat is onze vreselijke
ziekte, waaraan wij moeten sterven. God neemt
nu de Zijnen zoals zij zijn; Hij neemt de Zijnen in
genade aan, zoals zij zijn. Hij vraagt niet naar hun
doordenken van goed en kwaad, maar Hij zet hen
over in Zijn Christus, opdat zij met Zijn Christus,
met het Lam gaan waar het Lam heengaat. Of dui-
vel en wereld daarbij zwart kijken en dreigen, of
dat zij prijzen – daar vraagt God niet naar. Daarbij
moet het gaan door goed gerucht, ja, maar ook door
kwaad gerucht. Men kan Gods waarheid, de echte
waarheid, onmogelijk handhaven; men kan on-
mogelijk vasthouden dat alle vlees voor God moet
zwijgen. Men kan onmogelijk de ware gerechtig-
heid handhaven, zonder veroordeeld te worden,
juist door hen van wie men het het minst verdiend
heeft. Daar moet onze arme Heere en Heiland ko-
men en overal niets dan goeds doen; en na overal
niets dan goed te hebben gedaan, wordt Zijn getui-
genis uitgemaakt voor een boos werk, en al Zijn
werken voor boze, ketterse, duivelse, vervloekte
werken; en Hij Zelf wordt ter dood veroordeeld. Zo
oordeelt het beste Sanhedrin dat ooit heeft bestaan.

U meent dus: als u een monnik of een non geworden bent of iets dergelijks, dus als u dit gedaan hebt of dat gedaan hebt, als u hier wat hebt gegeven, daar wat hebt gegeven – dat u dan een goed werk hebt gedaan? Nee, maar dát is een goed werk: oprecht veroordelen wat uit de antichrist is! Wij mensen blijven hangen in onze verderfelijke zedenleer, maar God rukt de Zijnen eruit en gaat met hen de weg die Hij wil.

God is niet de oorzaak van de zonde. De koning kan het niet vóór wezen, als zijn onderdaan een wond oploopt in de slag. Niet God is de oorzaak van de zonde, maar u, mens, zult overschieten met al uw goede werken. Nochtans zult u goede werken gedaan hebben in de jongste dag. Die blijven hier wel voor u verborgen, opdat u een arme zondaar bent en blijft. Dan laat u aan de Heere de goede werken over en ook uw weg, hoe u ook gaan, staan en u bewegen zult. Alles is afhankelijk van Zijn genade. Wel ons, indien de vraag van de Catechismus ons ter harte gaat: ‘Kunnen dan zij niet zalig worden, die, in hun goddeloze, ondankbare leven voortvarende, zich tot God niet bekeren?’

Wel ons, als ons de vraag ter harte gaat: ‘Aangezien wij uit onze ellende, zonder enige onzer verdiensten, alleen uit genade, door Christus verlost zijn,

waarom moeten wij dan nog goede werken doen?' Wel ons, als wij deze vragen niet vergeten! En wel, driemaal wel ons, als wij eens in ootmoed en verbrijzeling van het hart leren: *Gods* gebod, niet *mijn* wil! Dan gaat Simson zijn wegen, en terwijl hij zijn wegen gaat, is de Heilige Geest van God over hem. Het is door deze Geest, dat hij zich vermant, en daar doet hij het ene goed werk voor, en het andere na... terwijl hij de ene zonde op de andere stapelt. Wie zal hem oordelen? De man valt in de schuld, de ellende, de verschrikkelijkste ellende grijpt hem aan, voor en na; en hij heeft God en Zijn volk lief – hij heeft bij al wat er gebeurt toch de eeuwige heerlijkheid en het recht lief. Als mens zien wij hem zijn verkeerde wil doen, en de duivel heeft hem voor en na in zijn macht, maar uit genade is hij zalig geworden. En zelfs als het zó ver met hem gekomen is, dat hij, deze vorst, als de ongelukkigste en ellendigste man van zijn ogen en zijn vrijheid beroofd is, geeft hij toch te midden van zijn verlorenheid de eeuwige gerechtigheid niet prijs. Dan grijpt hij in de overwinning van het geloof de pilaar van de Dagonstempel aan, en in zijn dood doet hij méér goede werken dan hij in zijn hele leven gedaan heeft. God heeft hem erin gezet en erin gehouden.

AMEN

Ja, ik wens abonnee te worden op de Reveil-serie.

Naam:

.....

Adres:

.....

Postcode:

.....

Plaats:

.....

Zend ook een proefnummer aan:

Naam:

.....

Adres:

.....

Postcode

.....

Plaats:

.....

.....
(Handtekening)

In open envelop zonder postzegel zenden aan:

Pieters Media bv
Antwoordnummer 5
4500 WC GROEDE

Uitgave
STICHTING “SMYTEGELT-FONDS”

REVEREIL-SERIE

Voorzitter
Ds. J. Westerink, Urk

Secretariaat
Heereweg 7, 2161 AB Lisse.

Vrije giften en abonnementsgeld
storten op IBAN: NL94 INGB 0000 5814 92
t.n.v. Penningmeester
“Smytegeltfonds”, Putten

Abonnement: € 10,- per jaar (10 ex.)

Opgave nieuwe abonnees en adreswijzigingen
aan:

Pieters Media bv,
Postbus 12,
4503 ZG GROEDE

of per e-mail: reveil@pietersgroede.nl
www.reveilserie.nl